Педагогічні науки

Професійна інформаційна компетенція сучасного викладача іноземної мови - вміння застосувати інноваційні та інтерактивні методи викладання з метою модернізації іншомовної підготовки студентів

Авдєєнко Ю.В.

Викладач англійської мови Національного технічного університету України «КПІ»

Професійна діяльності сучасного педагога включає такі значимі поняття як інформаційна компетенція і готовність до освіти та саморозвитку протягом усього життя. Адже на сучасному етапі іноземна мова виступає міжнародним засобом спілкування і є важливим шляхом інтеграції до світової спільноти. Усе це спонукає підвищення вимог до володіння іноземними мовами, а також професійної компетенції викладача. При цьому відповідна увага повинна приділятися навчанню та викладанню мов за професійним спрямуванням.

Таким чином, постає ряд завдань щодо розвитку професійних навичок у студентів, які включають оволодіння лексикою професійного спрямування, розвиток умінь вести бесіду на професійні теми, формулювати свою точку зору та ін. У цьому напрямку першочерговим стає розвиток комунікативних здібностей, тобто вивчення мови як реального засобу комунікації між фахівцями різних країн, як в письмовій формі (пошук інформації через книги, статті, Інтернет, офіційне листування), так і у формі безпосередніх усних контактів (доповіді, лекції, семінари).

Розробляючи систему вправ, викладачеві потрібно звернути увагу на те, що предметом вивчення повинні стати лексичні одиниці, які складають мову даної спеціальності та розвивають ті види мовленнєвої діяльності, що необхідні для істориків, фізиків, математиків, інженерів, медиків у їх роботі.

Особливу увагу необхідно приділяти роботі над лексикою, поданою переважно у часто вживаних фразових та понад фразових єдностях, у комплексі з граматичними завданнями, за допомогою яких будується як усна, так і письмова мова спеціаліста. Опанування нового словникового складу має проводитись динамічно із залученням студентів до активної участі в навчальному процесі (застосовуючи елементами проблемності). Найдоречніше - на основі вправ, мета яких вивчати основи словотворення, ознайомити з системою синонімів і антонімів, встановити асоціативні зв'язки на базі рідної мови, що дозволить засвоїти лексичний матеріал, уникаючи механічного запам'ятовування.

У навчанні іноземним мовам сьогодні невід'ємною стала інноваційна складова. Адже інноваційні технології навчання полягають у поєднанні традиційних та інтенсивних методів навчання, основаних на функціонально-комунікативній лінгводидактичної моделі мови і розробці цілісної системи навчання мовленнєвому спілкуванню на професійні теми.

Сьогодні комп'ютерні технології охопили всі сфери людської діяльності. Реалізація впровадження сучасних інноваційних технологій в процес навчання іноземної мови може бути досягнута шляхом використання Інтернет-технологій, які дозволяють студентам виконувати різного роду завдання пошукового і дослідницького характеру. Крім того, Інтернет надає унікальну можливість візуального спілкування з носіями мови в режимі реального часу, що сприяє правильному сприйняттю живої мови на основі автентичних звуків, міміки і жестикуляції. Ще одною перевагою використання Інтернету є перевірка засвоєння студентами пройденого матеріалу за допомогою тестування в режимі реального часу (онлайн).

Підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності добору та використання різноманітних, найбільш адекватних конкретній темі методів навчання. Під поняттям «методи навчання» розуміють упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності вчителя й учнів, спрямовані на вирішення навчально-виховних завдань. У процесі

навчання іноземної мови доцільно використовувати, в першу чергу, ті методи, які стимулюють до активної, творчої та продуктивної праці, мотивують пізнавальну діяльність, наприклад, інтерактивні методи навчання.

Інтерактивне навчання – це навчання в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою вирішення окремих завдань, що передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор тощо. Існує п’ять різновидів роботи, які можна адаптувати до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.

1. Парафраза (paraphrase d’abord). Викладач ставить перед студентами завдання підготувати текст реклами нової продукції. Учасники навчального процесу розміщуються колом і по черзі формулюють текст реклами протягом однієї хвилини. Суть вправи полягає в тому, що кожний наступний учасник перефразовує вислів попереднього й додає свій варіант. При цьому, викладач повинен слідкувати за часом і за тим, щоб сильніші студенти не монополізувати виступ. По завершенню студенти вибирають найбільш перспективні ідеї й формулюють остаточний варіант реклами нової продукції.

2. Вирішення проблеми (résoudre un problème), що передбачає роботу в групах, вимагає обміну думками. Для цього необхідно розділити учасників на 2-3 групи. Протягом 5 хвилин студенти повинні вирішити певну проблему. Після колективного обговорення, один представник із кожної групи оголошує рішення, запропоноване його групою. Учасники інших груп, можуть не погоджуватися, ставити запитання й обмінюватися аргументами.

3. Одна група, одна думка (un coin, une opinion). Викладач формулює наступне питання: як покращити конкурентоспроможність підприємства? На яких чинниках перш за все акцентувати увагу на зовнішніх, чи внутрішніх? Студенти розмірковують протягом однієї хвилини щодо продуктивності тих чи інших чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства й розміщуються у віртуальних офісах (Зовнішні / Внутрішні чинники покращення конкурентоспроможності підприємства) для більш детального

обговорення. Після роботи у групах всі учасники навчального процесу проводять нараду й озвучують свої пропозиції щодо покращення конкурентоспроможності підприємства.

4. Інтерв'ю (sondage) є різновидом роботи в парах. Викладач розподіляє ролі між студентами – журналіст / працівник. Студент, який грає роль журналіста цікавиться умовами праці, перспективами кар'єрного росту працівників, атмосферою в колективі, тощо. Інший студент, тобто працівник, відповідає на запитання журналіста.

5. Дебати (débats). Студенти спеціальності «Туризм» аналізують дві пропозиції туристичного агентства. Після цього вони вибирають одну пропозицію, яка їх зацікавила найбільше й наводять аргументи.

Використання зазначених методів не тільки покращує запам'ятовування матеріалу, його ідентифікацію, використання у повсякденному житті, а й розвиває комунікабельність та контактність, сприяє відпрацюванню моделі поведінки, необхідної для успішної професійної діяльності.

Сучасні дослідники визначають інформаційно-комунікаційну компетенцію, як здатність вирішувати професійні завдання і проблеми в реальних ситуаціях педагогічної діяльності з використанням інформаційних і комунікаційних технологій. Існує п'ять різновидів роботи, які можна адаптувати до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.

1. Підвищення кваліфікації, підготовка та перепідготовка викладачів іноземної мови в області інформатизації освіти, регульована державними органами міністерства освіти.

2. Внутрішня університетська інформаційна підготовка викладачів іноземної мови, яка ініціюється керівництвом університету і організовується зацікавленими структурними підрозділами (такими як інститути, факультети і центри додаткової професійної освіти, кафедри тощо).

3. Підготовка викладачів іноземної мови на курсах, організованих недержавними структурами. Недержавні структури в даному випадку

представляють автономні некомерційні освітні партнерства та інші організації, що діють при фінансовій підтримці великих фірм.

4. Вивчення методик у навчанні іноземних мов у міжнародних центрах мовної підготовки. Право викладача іноземної мови викладати певний курс для конкретної аудиторії підтверджується міжнародним сертифікатом при складанні міжнародних іспитів.

5. Самоосвіта викладачів іноземної мови в галузі використання засобів ІКТ у професійній діяльності. Даний підхід об'єднує вивчення педагогічної літератури, відвідування міжнародних і національних виставок розробок навчального програмного забезпечення, участь в освітніх конкурсах.

Важливо відзначити, що професійна підготовка педагогічних кадрів не повинна зводитися тільки до навчання інформаційних та комунікаційних технологій. Найважливіше місце в такій підготовці повинні займати питання оволодіння сучасними методами навчання, насамперед, тими, які відображають принципи особистісноорієнтованого підходу (метод проектів, дискусія, навчання в малих групах співробітництва, рольові та ділові ігри), принципи поєднання традиційних та комп'ютерно-орієнтованих методичних підходів. Дані технології доповнюють одна одну.

Сучасні підходи до навчання іноземної мови (діяльнісно-комунікативний, культурологічний, компетентнісний, конструктивістський, контекстний, особистісно-орієнтований та ін.) передбачають зміщення акцентів у бік продуктивної (на зміну репродуктивній) комунікативної діяльності суб’єкта учіння, збільшення питомої ваги самостійної роботи кожного студента, посилення творчої складової іншомовної підготовки. Впровадження нових підходів до навчання іноземної мови є вимогою часу. Відповідно, володіння комп'ютерними технологіями, методикою використання ІКТ в навчанні своєму предмету з урахуванням його специфіки, володіння сучасними педагогічними технологіями є найважливішими показниками методичної та інформаційно-комунікаційної компетенції сучасного викладача.